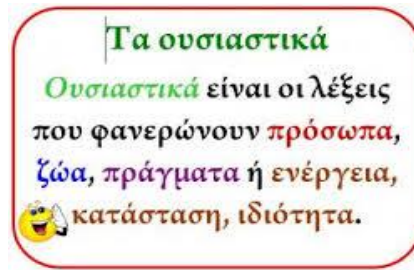

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (ΕΝΟΤΗΤΑ 4η) ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Κλίση ουσιαστικών

❑ Ουσιαστικό ονομάζεται η λέξη που δηλώνει ένα πρόσωπο, ζώο, πράγμα ή μια αφηρημένη έννοια, π.χ. άνθρωπος, δέντρο, μέλισσα, τραπέζι, αγάπη, ελπίδα

✓ Τα ουσιαστικά διαφοροποιούνται μορφολογικά (ως προς τις καταλήξεις τους) ανάλογα με το γραμματικό τους **γένος σε αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα.**

Το **γραμματικό γένος** άλλοτε συμπίπτει με το **φυσικό γένος** του ουσιαστικού και άλλοτε όχι. Για παράδειγμα, το ουσιαστικό η γυναίκα έχει φυσικό και γραμματικό γένος θηλυκό, ενώ το κορίτσι έχει φυσικό γένος θηλυκό, αλλά γραμματικό γένος ουδέτερο.

✓ Τα ουσιαστικά έχουν **δύο αριθμούς:**

- **τον ενικό** (όταν αναφερόμαστε σε ένα)
- **τον πληθυντικό** (όταν μιλάμε για πολλά)

Είναι κλιτά μέρη του λόγου, σχηματίζουν δηλαδή **πτώσεις** (ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική) από τις οποίες οι τρεις πρώτες λέγονται βασικές:

- η **ονομαστική** είναι η πτώση που απαντά στο ερώτημα ποιος, ποια, ποιο ενεργεί ή παθαίνει ή βρίσκεται στην κατάσταση που δηλώνει το ρήμα
- η **γενική** είναι η πτώση που απαντά στο ερώτημα τίνος (ποιου, ποιας, ποιου)
- η **αιτιατική** είναι η πτώση που απαντά στο ερώτημα τι (ποιον, ποια, ποιο)
- η **κλητική** είναι η πτώση με την οποία καλούμε ή προσφωνούμε κάποιον, κάποια, κάτι.

Τα ουσιαστικά έχουν :

τρία γένη αρσενικό θηλυκό ουδέτερο	δύο αριθμούς ενικός αριθμός πληθυντικός αριθμός	τέσσερις πτώσεις ονομαστική γενική αιτιατική κλητική
---	---	--

✓ Τα ουσιαστικά, **ανάλογα με τον αριθμό των καταλήξεων** που παρουσιάζουν στις βασικές τους πτώσεις, χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

- **δικατάληκτα**, όταν στις βασικές πτώσεις κάθε αριθμού παρουσιάζουν δύο διαφορετικές καταλήξεις,

π.χ. ο κανόνας, του κανόνα, τον κανόνα, κανόνα

(εν. αρ.: -ας, -α, πληθ. αρ.: -ες, -ων)

- **τρικατάληκτα**, όταν στις βασικές πτώσεις κάθε αριθμού παρουσιάζουν τρεις διαφορετικές καταλήξεις,

π.χ. η έξοδος, της εξόδου, την έξοδο, οι έξοδοι, των εξόδων, τις εξόδους

(εν. αρ.: -ος, -ου, -ο, πληθ. αρ.: -οι, ων, ους).

Παράλληλα, τα ουσιαστικά διακρίνονται σε:

- **ισοσύλλαβα**, όταν έχουν τον ίδιο αριθμό συλλαβών σε όλες τις πτώσεις,

π.χ. η ελ-πί-δα, της ελ-πί-δας, την ελ-πί-δα, οι ελ-πί-δες, των ελ-πί-δων, τις ελ-πί-δες

- **ανισοσύλλαβα** (όταν ορισμένες πτώσεις εμφανίζουν μία επιπλέον συλλαβή,

π.χ. το σώ-μα, του σώ-μα-τος, το σώ-μα, τα σώ-μα-τα, των σω-μά-των, τα σώ-μα-τα

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να συμπληρώσετε τα κενά :

Ενικός αριθμός

Όνομ. παράγοντας

Γεν διαμέτρου

Αιτ. αίθουσα

Κλητ.

Πληθυντικός αριθμός

Όνομ. επιβάτες

Γεν.

Alt.

Κλητ.

2. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο του ουσιαστικού που σας δίνεται μέσα στην παρένθεση :

α. Πλήθος αυτοκινήτων παραμένουν μπλοκαρισμένα σε κεντρικές
(λεωφόρος) της (πόλη).

β. Η μόλυνση του (περιβάλλον) είναι πολύ σημαντικό πρόβλημα της εποχής μας.

γ. Ο διευθυντής του (σχολείο) έκρινε συχνά αυστηρά την εμφάνιση πολλών (μαθητής) και (μαθήτρια).

δ. Ως πρόεδρος του (σύλλογος) έχει πολλά και δύσκολα
(καθήκον).

ε. Η τιμή του (κρέας) ανέβηκε κατακόρυφα τις τελευταίες εβδομάδες.

στ. Οι (συνέπεια) του (κάπνισμα) στην υγεία είναι
τεράστιες.

ζ. Το βράδυ ρίχνουμε τα (δίχτυ) και τα μαζεύουμε το πρωί.

3. Να σχηματίσετε τη γενική ενικού και πληθυντικού των ουσιαστικών :

ουσιαστικά

γενική ενικού

γενική πληθυντικού

επιβίωση

πανεπιστήμιο

άσφαλτος

συνήθεια

άτομο

γλώσσα

πλανήτης

χταπόδι

κανόνας

4. Να μεταφέρετε τα ουσιαστικά στον άλλον αριθμό :

α. ο ελαιώνας του πατέρα

β. ο αγώνας του ναύτη

γ. ο ορισμός του αφέντη

δ. το δώρο των Χριστουγέννων

ε. ο λογαριασμός του μεσίτη

στ. η ανάγκη της ένωσης

ζ. το βιβλίο του μαθητή